

คู่มือ การผลิตอาหารชั้น สำหรับไก่พื้นเมือง

จัดทำและเผยแพร่โดย
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สนับสนุนงบประมาณโดย
สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การผลิตอาหารชั้นสำหรับ
ไก่พื้นเมือง

จัดทำและเผยแพร่โดย
ศูนย์ศึกษการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

คำนำ

การเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นการเลี้ยงแบบปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติ การที่จะส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นอาชีพเสริม และให้มีรายได้เพิ่มขึ้นนั้น จำเป็นต้องมีการปรับปรุงในหลาย ๆ ด้านไปพร้อมกัน ได้แก่ การคัดเลือกพันธุ์ การจัดการดูแล การป้องกันโรค และการให้อาหาร ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งเพราะการที่ไก่จะมีชีวิตและเจริญเติบโตจนให้ผลผลิตตอบแทนแก่ผู้เลี้ยงได้นั้น ต้นทุนส่วนใหญ่อยู่ที่อาหารที่ใช้เลี้ยง ดังนั้น การที่เกษตรกรผู้เลี้ยงจะประสบความสำเร็จในการเลี้ยงไก่ได้ จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องอาหารและการผลิตอาหารสัตว์ใช้เองได้อย่างชำนาญ ตลอดจนการได้นำเอาวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่นมาเป็นอาหารสัตว์ เพื่อช่วยลดต้นทุนค่าอาหารชั้นที่ใช้เลี้ยงสัตว์ได้

ด้วยเหตุนี้จึงได้จัดทำคู่มือเล่มนี้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองแก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปให้มีความรู้ความชำนาญสามารถสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรอย่างยั่งยืนต่อไป

สารบัญ

ความเป็นมา	1
ลักษณะทั่วไปของไก่พื้นเมือง	2
อาหารไก่พื้นเมือง	6
ความต้องการสารอาหารของไก่	6
วัตถุดิบอาหารสัตว์สำหรับไก่พื้นเมือง	10
สูตรอาหารและต้นทุนอาหารไก่พื้นเมืองระยะต่าง ๆ	20
เทคนิคการผสมอาหารสัตว์	21
ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ	27

ความเป็นมา

ปัญหาสำคัญในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรรายย่อย คือ อาหารสัตว์และวัตถุดิบอาหารสัตว์หายากและมีราคาแพง ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์น้อยไม่คุ้มค่ากับการลงทุน เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตสูง ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมาจึงได้ดำเนินการทดสอบ และพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตอาหารชั้น โดยใช้วัตถุดิบอย่างง่ายในท้องถิ่น และราคาถูกทำให้ต้นทุนอาหารชั้นถูกกว่าราคาขายปลีกในท้องตลาด และมีคุณภาพใกล้เคียงกับอาหารที่ผลิตเป็นการค้า จึงเผยแพร่เทคโนโลยีสู่เกษตรกรโดยจัดตั้งกลุ่มสาธิตการผลิตอาหารชั้นขึ้นในจังหวัดนครราชสีมาตั้งแต่ปี 2542 จนถึงปัจจุบัน

ลักษณะทั่วไปของไก่พื้นเมือง

พันธุ์ไก่พื้นเมือง

ไก่พื้นเมืองของไทยมีการปรับปรุงพันธุ์มาโดยอาศัยธรรมชาติเป็นหลัก ทำให้ไก่พื้นเมืองมีหลากหลายสายพันธุ์แต่ละพันธุ์ มีจุดเด่นเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัว เช่น ความต้านทานโรค สามารถเจริญเติบโตและขยายพันธุ์ได้ในสภาพแวดล้อมการเลี้ยงดูของเกษตรกรในชนบทจึงเหมาะที่จะทำการอนุรักษ์และพัฒนาใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน สามารถจำแนกตามลักษณะภายนอกและสีขน แบ่งออกได้เป็นหลายกลุ่ม แต่เมื่อสำรวจในเชิงปริมาณพบว่า สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ เหลืองหางขาว ประดู่หางดำ แดง และซี ซึ่งนักวิชาการกรมปศุสัตว์ได้ทำการศึกษาเพื่อสร้างฝูงพื้นฐานขึ้น 4 ฝูง ตามที่กล่าวมา เพื่อเป็นตัวแทนของไก่พื้นเมือง 4 สายพันธุ์ และจะได้ทำการจดทะเบียนในฐานะเป็นพันธุ์ต่อไป

1. สายพันธุ์เหลืองหางขาว

เพศผู้ มีหงอนแบบถั่ว ร้อยละ 95
 สีหน้าแดง ร้อยละ 99 สีตาเหลืองอมน้ำตาล
 ทั้งหมด สีปากเหลือง และเหลืองปนดำ
 ร้อยละ 93 สีขน - สร้อยคอ - หลังเหลือง
 และเหลืองอมแดง ร้อยละ 95 สีขนหางดำ
 แกมขาว ร้อยละ 92 สีขนลำตัวดำมีกะขาว
 ร้อยละ 93 สีผิวหนังขาวอมเหลืองทั้งหมด
 สีแข้งเหลืองและเหลืองปนดำ ร้อยละ 86

เพศเมีย มีลักษณะหงอนแบบถั่ว ร้อยละ 99 สีหน้าแดง ร้อยละ 99 สีตา เหลืองอมน้ำตาลทั้งหมด สีปากเหลือง และเหลืองปนดำ ร้อยละ 72 สีขนสร้อยดำ ร้อยละ 71 สีขนหางและขนลำตัวสีดำ มีจุดขาวทั้งหมด สีผิวหนังขาวอมเหลืองทั้งหมด สีแข้งเหลืองและเหลืองปนดำ ร้อยละ 71

2. สายพันธุ์ไก่แดง

เพศผู้ มีลักษณะหงอนแบบถั่ว ร้อยละ 94 สีหน้าแดงทั้งหมด สีตา เหลืองอมน้ำตาล ร้อยละ 87 สีปาก น้ำตาล ร้อยละ 99 สีขนสร้อยคอ-หลังแดง ร้อยละ 80 สีขนหางมีทั้งสีดำและสีแดง สีขนลำตัวแดง ร้อยละ 92 สีผิวหนังขาวอมเหลืองทั้งหมด ร้อยละ 97 และมีสีแข้งเหลือง ร้อยละ 95

เพศเมีย มีลักษณะแบบหงอนถั่ว ร้อยละ 98 สีหน้าแดงทั้งหมด สีตา เหลืองอมน้ำตาล ร้อยละ 83 สีปากน้ำตาล ร้อยละ 97 สีขนสร้อยแดงและแดงอมดำ ร้อยละ 96 สีขนหางดำและแดง ร้อยละ 98 สีผิวหนังขาวอมเหลือง ร้อยละ 82 และสีแข้งเหลือง

3. ไก่ประดู่หางดำ

เพศผู้ มีลักษณะหงอนแบบถั่ว ร้อยละ 93 สีหน้าแดง ถึงแดงอมดำ ร้อยละ 98 สีตาเหลืองอมน้ำตาลถึงน้ำตาลอมดำ ร้อยละ 89 สีปากดำ ร้อยละ 98 สีขนสร้อยคอ-หลังแดง ร้อยละ 68 สีขนหางดำ ร้อยละ 82 สีขนลำตัวดำ ร้อยละ 80 สีผิวหนังขาวอมเหลืองทั้งหมด และสีแข้งเขียวอมดำถึงดำ ร้อยละ 98

เพศเมีย มีลักษณะแบบหงอนถั่ว ร้อยละ 97 สีหน้าแดงถึงดำทั้งหมด สีตาเหลืองอมน้ำตาลจนถึงน้ำตาลอมดำ ร้อยละ 93 สีปากดำ ร้อยละ 98 สีขนสร้อยดำ ร้อยละ 93 สีขนหางดำ ร้อยละ 83 สีขนลำตัวดำ ร้อยละ 90 สีผิวหนังขาวอมเหลืองทั้งหมด และสีแข้งเขียวอมดำถึงดำ ร้อยละ 94 ลักษณะภายนอกมีสัดส่วน ร้อยละ 90 ขึ้นไป

ถือว่านิ่ง ในไก่เพศผู้ ได้แก่ ลักษณะหงอน สีหน้า สีตา สีปาก สีผิวหนัง และสีแข้ง ส่วนในไก่เพศเมียมีลักษณะที่นิ่ง คือ สีขนสร้อยคอและสีขนลำตัว ส่วนลักษณะที่มีสัดส่วนประมาณ ร้อยละ 80 - 90 ถือว่าค่อนข้างนิ่ง ในไก่เพศผู้คือ สีขนหางและสีขนลำตัว ส่วนในไก่เพศเมีย คือ สีขนหาง ในส่วนที่มีสัดส่วนน้อยกว่าร้อยละ 80 ถือว่าไม่นิ่ง ได้แก่ สีขนสร้อยหลังของไก่เพศผู้

4. ไก่ซี

เพศผู้ มีลักษณะ
แบบหงอนถั่ว ร้อยละ
95 สีหน้าแดง ร้อยละ
96 สีตาเหลืองทั้งหมด
สีปากเหลือง ร้อยละ 99
สีขนสร้อยคอหลัง สีขน
หาง สีขนลำตัวขาว
ทั้งหมด สีผิวหนังเหลือง
ร้อยละ 88 และสีแข้ง
เหลือง ร้อยละ 98

เพศเมีย มีลักษณะ
หงอนถั่ว ร้อยละ 99
สีหน้าชมพู ร้อยละ 86
สีตาเหลืองทั้งหมด
สีปากเหลือง ร้อยละ 99
สีขนสร้อยคอหลัง
สีขนหาง สีขนลำตัวขาว
ทั้งหมด สีผิวหนังขาว
ร้อยละ 94 สีแข้งเหลือง
ร้อยละ 93

อาหารไก่พื้นเมือง

การเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นการเลี้ยงแบบปล่อยไม่ได้เอาใจใส่ดูแลมากนัก เฉลี่ยคร้วเรือนละ 10 - 15 ตัว โดยให้ไก่หาอาหารกินเองตามธรรมชาติ อาทิเช่น หนอน แมลง เมล็ดพืช และเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ซึ่งมีจำกัดในบางฤดูเท่านั้น ทำให้ไก่เริ่มขาดแคลนอาหารอ่อนแอ โตช้า และเกิดการตายมากโดยเฉพาะในไก่เล็ก

ความต้องการสารอาหารของไก่พื้นเมือง

สารอาหารต่าง ๆ ที่ไก่ต้องการเพื่อนำไปใช้ในการเจริญเติบโต และการให้ผลผลิตนั้น แบ่งออกเป็นหมวดหมู่ต่าง ๆ ได้ 5 หมู่ คือ

1. โปรตีน ประกอบด้วยกรดอะมิโนต่าง ๆ ไก่ต้องการนำไปใช้ในการสร้างเป็นโปรตีนตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

2. คาร์โบไฮเดรต เป็นสารอาหารจำพวกแป้งและน้ำตาล ให้พลังงานแก่ร่างกายเพื่อนำไปใช้ในการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ เพื่อการเจริญเติบโต และการให้ผลผลิต

3. ไขมัน เป็นแหล่งให้พลังงานแก่ร่างกาย

4. วิตามิน-แร่ธาตุ เป็นสารอาหารที่จำเป็นยิ่ง แต่ร่างกายต้องการในปริมาณที่น้อยมาก หากขาดไก่จะโตช้าและแสดงอาการขาดวิตามิน - แร่ธาตุชนิดนั้น ๆ

5. น้ำ เป็นสารอาหารที่จำเป็นและมีความสำคัญที่สุด เพราะถ้าไก่ขาดน้ำจะทำให้ไม่ยอมกินอาหาร และอาจตายในที่สุด

ความต้องการสารอาหารของไก่พื้นเมืองระยะต่าง ๆ

ความต้องการสารอาหารต่างๆ แสดงโดยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ในสูตรอาหาร ซึ่งมีความแตกต่างกันไปเมื่อไก่มีอายุและน้ำหนักเพิ่มขึ้น ดังนี้

1. ลูกไก่เล็ก ระยะแรกเกิดจนถึงอายุ 6 สัปดาห์ ควรให้อาหารที่มีโปรตีนประมาณ 18 - 20 เปอร์เซ็นต์ พลังงานใช้ประโยชน์ได้ประมาณ 2,900 กิโลแคลอรี/กก.

2. ไก่รุ่น ตั้งแต่อายุ 6 สัปดาห์ขึ้นไปจนถึงขายตลาด. หรือเลี้ยงถึงอายุ 23 สัปดาห์ ควรให้อาหารที่มีโปรตีนประมาณ 16 เปอร์เซ็นต์ พลังงานใช้ประโยชน์ได้ประมาณ 2,900 กิโลแคลอรี/กก.

3. ไก่พ่อแม่พันธุ์ ตั้งแต่อายุ 23 สัปดาห์ขึ้นไป ควรให้อาหารที่มีโปรตีนประมาณ 15 - 16 เปอร์เซ็นต์ พลังงานใช้ประโยชน์ได้ประมาณ 2,800 กิโลแคลอรี/กก.

วัตถุดิบอาหารสัตว์สำหรับไก่พื้นเมือง

วัตถุดิบอาหารสัตว์ เป็นแหล่งของสารอาหารต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งมีความเข้มข้นของสารอาหารแตกต่างกันไป การที่จะให้ไก่ได้รับสารอาหารทุกชนิดพอดีกับความต้องการจึงต้องนำเอาวัตถุดิบอาหารสัตว์หลาย ๆ ชนิดมาผสมกันในสัดส่วนที่พอเหมาะ โดยแบ่งแยกวัตถุดิบที่มีการใช้กันมากเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. วัตถุดิบอาหารประเภทแป้ง

1.1 ข้าวเปลือก ใช้เป็นแหล่งพลังงาน มีคุณค่าทางอาหารต่ำ เนื่องจากข้าวเปลือกมีส่วนของแกลบถึง 20 % มีโปรตีน 6 %

1.2 รำข้าว เป็นผลพลอยได้จากการสีข้าว สามารถแยกได้หลายชนิด เช่น รำหยาบ รำละเอียด และรำสกัดน้ำมัน รำหยาบมีโปรตีนรวมประมาณ 7 - 8 % รำละเอียด มีโปรตีนประมาณ 12 %

1.3 ปลายข้าว ปลายข้าวเป็นวัตถุดิบให้พลังงาน มีโปรตีน 8 % ให้พลังงานใช้ประโยชน์ได้ในสัตว์ปีกเท่ากับ 3,500 กิโลแคลอรี/กก.

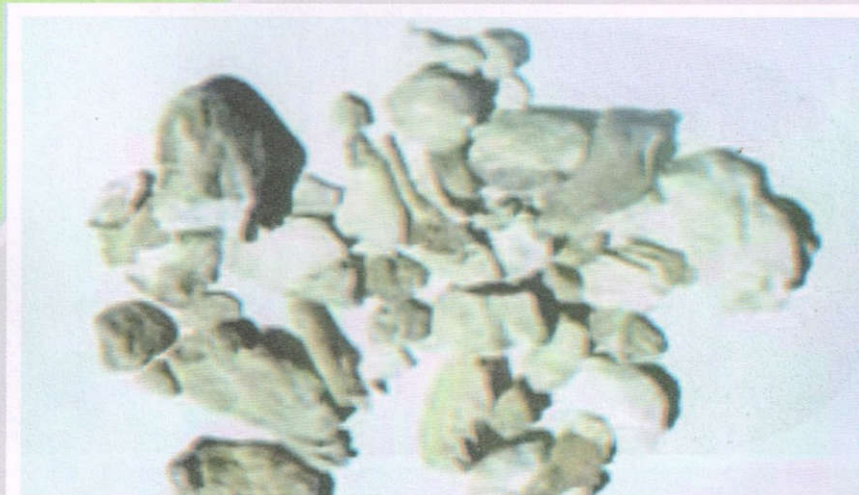

1.4 ข้าวโพด

เป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของสัตว์ เพราะสามารถนำมาเลี้ยงสัตว์ได้ทั้งต้น ใบและเมล็ด เป็นแหล่งพลังงานที่สำคัญในอาหารไก่ นิยมใช้มากเพราะนอกจากเป็นแหล่งให้พลังงานแล้ว ในข้าวโพดเมล็ดสีเหลืองยังมีสารที่จะช่วยทำให้สีของเนื้อไก่และไข่แดงเข้มขึ้น ซึ่งตรงตามความนิยมของผู้บริโภค ในข้าวโพดมีโปรตีนประมาณ 8 - 9 %

1.5 มันสำปะหลัง/มันเส้น มันสำปะหลังคุณภาพดีจะมีโปรตีนไม่ต่ำกว่า 2 % ให้พลังงานใช้ประโยชน์ได้ในสัตว์ปีกเท่ากับ 3,500 กิโลแคลอรี/กก.

1.6 ต้นสาकु เป็นพืชท้องถิ่นขึ้นตามธรรมชาติในภาคใต้ ส่วนที่สามารถนำมาใช้เป็นอาหารสัตว์ได้ คือ ส่วนแกนกลางลำต้นซึ่งมีแป้งมากเป็นแหล่งพลังงาน มีโปรตีน 1 - 2 %

2. วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ให้โปรตีน

2.1 ปลาป่น ผลิตจากปลาขนาดเล็กหลายชนิดผสมกันเรียกว่า ปลาเป็ด ปลาป่นที่ดีควรมีสีน้ำตาลออกเหลือง โปรตีนไม่น้อยกว่า 50 - 60 %

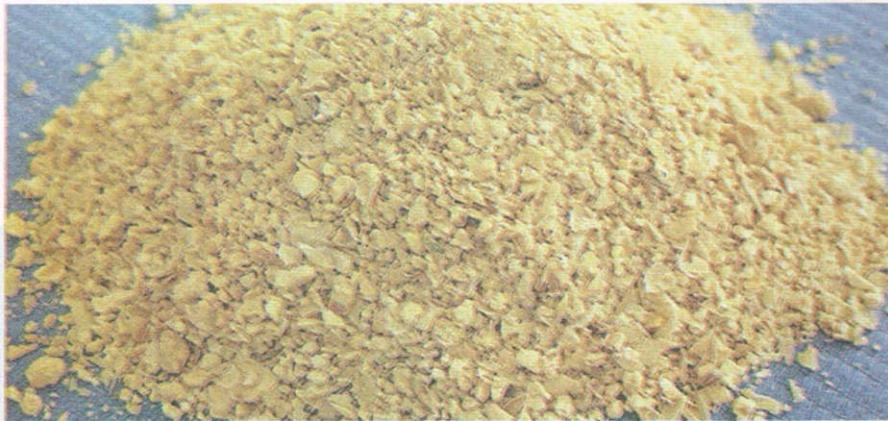
2.2 หางนมผง เป็นวัตถุดิบที่จัดได้ว่ามีคุณภาพโปรตีนดีที่สุด มีการย่อย
ได้ 100 % แต่มีราคาแพงมาก มีโปรตีน 33 % และเป็นโปรตีนที่มีคุณภาพดี
ย่อยง่าย

2.3. เนื้อป่น เนื้อและกระดูกป่น เนื้อป่นเป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ได้จาก
การป่นเนื้อหรือเศษเนื้อที่เหลือทิ้งจากโรงงานฆ่าสัตว์โปรตีนสูงกว่า 55 %

2.4. ขนไก่ป่น มีโปรตีนสูงประมาณ 75-80 % แต่สัตว์ไม่สามารถย่อย
ได้โดยง่าย

2.5. กากถั่วเหลือง เป็นวัตถุดิบอาหารโปรตีนจากพืชที่มีคุณภาพดีที่สุด กากถั่วเหลืองที่อัดหรือสกัดน้ำมันออกด้วยสารเคมีทำให้น้ำมันเหลืออยู่น้อย มีโปรตีนเฉลี่ย 44 - 50 %

2.6. กากปาล์มน้ำมัน เป็นผลพลอยได้จากขบวนการผลิตน้ำมันปาล์ม กากปาล์มที่ผลิตได้เป็นส่วนที่ได้จากการกะเทาะเอาเปลือก ซึ่งเป็นเส้นใย หุ้มเมล็ดและกะลาออกหมดแล้ว จึงนำส่วนเนื้อในที่เหลือมาบีบน้ำมัน กากชนิดนี้มีโปรตีนประมาณ 18 %

2.7. กากมะพร้าว เป็นผลพลอยได้จากการสกัดน้ำมันมะพร้าวของโรงงานผลิตน้ำมันพืช มีโปรตีนประมาณ 18 - 21 %

คู่มือการผลิตอาหารชั้นสำหรับไก่พื้นเมือง

2.8. ไขมันลำปะหลังแห้งป่น เป็นส่วนไขมันลำปะหลังที่อยู่บริเวณยอดต้น นำมาตากแห้งแล้วป่น มีโปรตีนประมาณ 20 - 25 % มีสารพิษกรดไฮโดรไซนาณิกเช่นเดียวกับในหัวมันลำปะหลัง

2.9 ใบกระถินป่น ได้จากการเอาใบกระถินมาทำให้แห้งแล้วนำไปบด ใบกระถินป่นที่ขายในท้องตลาดมีกิ่งก้านปนมีโปรตีน 14 - 30 % ในใบล้วนมีโปรตีน 30 - 33 %

แหล่งโปรตีนจากกรดอะมิโนสังเคราะห์

กรดอะมิโนสังเคราะห์เป็นที่รู้จักกันดีและมีจำหน่ายทั่วไป ราคาไม่แพง ได้แก่ กรดอะมิโนไลซีนและเมทไธโอนีน กรดอะมิโนทั้งสองชนิดนี้เป็นกรดอะมิโนที่จำเป็นต้องมีในอาหารและสัตว์ต้องการในปริมาณมาก แต่ในวัตถุดิบหลัก คือ เมล็ดธัญพืชต่าง ๆ มักจะมีกรดอะมิโนทั้งสองชนิดนี้ไม่เพียงพอ กับความต้องการของสัตว์กระเพาะเดียว

วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ให้แร่ธาตุ

สัตว์ได้รับแร่ธาตุจากอาหารแต่อาจไม่พอเพียงจึงต้องมีการเสริมแหล่งแร่ธาตุในอาหารผสม การใช้แร่ธาตุสามารถให้ในรูปของวิตามินและแร่ธาตุพรีมิกซ์ ยกเว้นแคลเซียมและฟอสฟอรัส เป็นแร่ธาตุที่สัตว์ต้องการในปริมาณมาก ต้องเสริมต่างหากในสูตรอาหาร

วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ให้วิตามิน

สัตว์กระเพาะเดียวไม่สามารถสังเคราะห์วิตามินได้ หรือสังเคราะห์ได้ในปริมาณจำกัด ไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องมีการเสริมวิตามินลงในอาหาร การเสริมแร่ธาตุและวิตามินให้แก่สัตว์ มีการเสริมในรูปของพรีมิกซ์ ซึ่งมีหลายประเภท

สูตรอาหารสัตว์

การเลี้ยงสัตว์ให้มีอัตราการเจริญเติบโตดี มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรงและให้ผลผลิตสูงนั้น จำเป็นที่ผู้เลี้ยงต้องให้อาหารที่ดีมีคุณภาพ และมีสารอาหารเพียงพอต่อความต้องการของสัตว์เลี้ยงแต่ละชนิด แต่ละระยะของการเจริญเติบโต ดังนั้น ผู้ที่จะประกอบสูตรอาหารสัตว์ หรือผสมอาหารสัตว์ใช้ในฟาร์ม จึงต้องมีความรู้ด้านอาหารสัตว์ที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าทางโภชนาการของวัตถุดิบอาหารสัตว์แต่ละชนิด ข้อจำกัดในการใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ ความต้องการโภชนาการของสัตว์ จึงสามารถคำนวณหรือประกอบสูตรอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพที่เหมาะสมกับสัตว์แต่ละชนิดแต่ละประเภทได้

ความสำคัญของการคำนวณสูตรอาหารสัตว์

การคำนวณสูตรอาหารเพื่อผสมอาหารขึ้นใช้ในฟาร์ม มีความสำคัญมาก เพราะสามารถเปลี่ยนใช้วัตถุดิบได้หลายอย่างตามราคาในฤดูกาลนั้น ๆ เพื่อจะลดต้นทุนค่าอาหารลง โดยหลักการก็คือ การลดราคาของสูตรอาหารที่ใช้เลี้ยงสัตว์ให้ต่ำลง ในขณะที่คุณค่าทางโภชนาการของสูตรอาหารยังคงเดิม

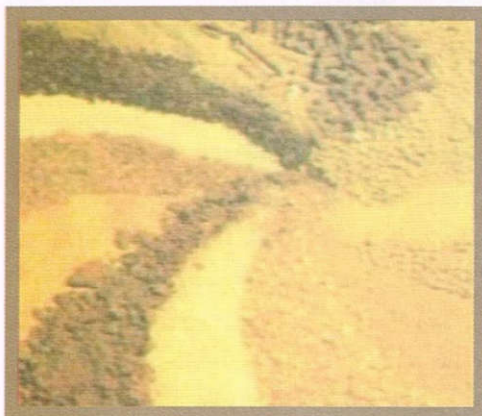
สูตรอาหารและต้นทุนอาหารไก่พื้นเมืองระยะต่าง ๆ

วัตถุดิบ(กก.)	ไก่แรกเกิด-อายุ 6สัปดาห์			ไก่อายุ 6 - 23 สัปดาห์			ไก่อายุ 23 สัปดาห์ขึ้นไป		
	สูตร1	สูตร2	สูตร3	สูตร1	สูตร2	สูตร3	สูตร1	สูตร2	สูตร3
ปลายข้าว	51.9	-	-	51.9	-	-	49.1	-	-
ข้าวโพดบด		55	-	-	53.7	-	-	51	-
รำละเอียด	18	15	15	25	25	20	20	20	20
มันเส้นบด	-	-	45.5	-	-	49	-	-	41.3
กากถั่วเหลือง (44%โปรตีน)	22	21.8	29.5	12	10.2	19.2	12.1	9.4	17.8
ปลาป่น(55%โปรตีน)	6	6	7	5	5	6	6	6	7
ใบกระถิน	-	-	-	4	4	4	5	5	5
โดแคลเซียมฟอสเฟต (P18)	1	1	1	0.5	0.5	0.5	0.2	0.2	0.3
ดีแอล-เมทไอโอนีน	-	0.1	0.1	-	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
เกลือป่น	0.35	0.35	0.35	0.35	0.35	0.35	0.35	0.35	0.35
เปลือกหอย	0.5	0.5	0.3	0.6	0.6	0.4	6.8	6.8	6.5
วิตามินแร่ธาตุ(พรีมิกซ์)	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25
รวม	100	100	100	100	100	100	100	100	100
โปรตีนในอาหาร,%	19.64	19.6	19.6	16.2	16.4	16	16	15.6	15.4
ต้นทุน(บาท/กก.)	14.23	14.50	13.45	13.18	13.17	12.60	12.90	12.45	12.17
ราคาอาหารสำเร็จรูปในท้องตลาด (บาท/กก.)	19	19	19	18	18	18	16	16	16
ลดต้นทุนได้(บาท/กก.)	4.77	4.5	5.55	4.82	4.83	5.4	3.1	3.55	3.83

ที่มา: กลุ่มผลิตอาหารชั้นจังหวัดนราธิวาส (ราคา ณ มีนาคม 2556)

เทคนิคการผสมอาหารสัตว์

การผสมอาหารสัตว์ให้มีคุณภาพดีราคาถูก เพื่อใช้เองในฟาร์มต้องคำนึงถึงปริมาณโภชนะหรือปริมาณสารอาหารชนิดต่าง ๆ ที่ต้องมีในสูตรอาหารให้ตรงและเพียงพอตามความต้องการของสัตว์แต่ละ เพศ พันธุ์ และอายุ นอกจากนี้ การตรวจสอบคุณภาพและการเลือกใช้วัตถุดิบอาหารอย่างถูกต้อง ทั้งคุณภาพและราคา อีกทั้งต้องศึกษาถึงขบวนการ และขั้นตอนการผสมอาหารให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ด้วย

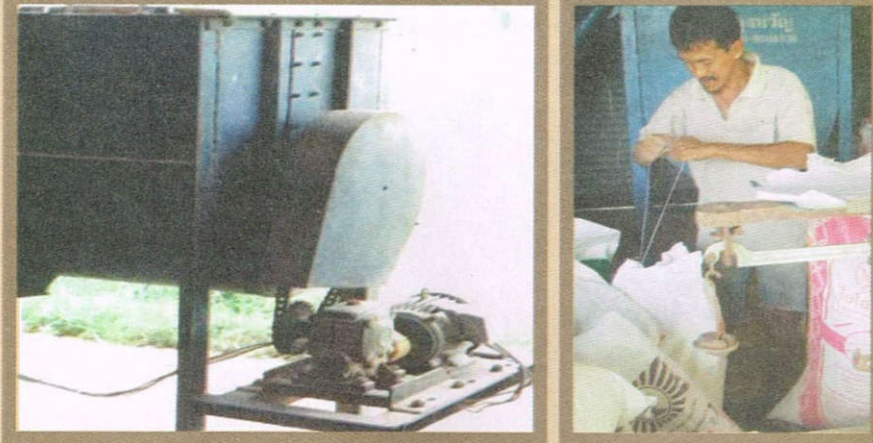

วิธีการผสมอาหารสัตว์

หลักสำคัญในการผสมอาหารเลี้ยงสัตว์ จะต้องผสมวัตถุดิบอาหารชนิดต่าง ๆ เหล่านี้ให้ทั่วเข้าเป็นเนื้อเดียวกันไม่ว่าสัตว์จะกินส่วนไหนของอาหารนี้ สัตว์จะต้องได้รับสัดส่วนของวัตถุดิบอาหารชนิดต่าง ๆ เหมือนสูตรที่ได้คำนวณไว้ การผสมอาหารสัตว์มีวิธีการผสม อยู่ 2 วิธี คือ

1. ใช้เครื่องจักรกล โดยปกติจะใช้ในการผลิตอาหารในปริมาณมาก ๆ ครั้งละ 300 กิโลกรัมขึ้นไป จึงไม่เหมาะกับเกษตรกรรายย่อย การผสมอาหารสัตว์ด้วยเครื่องผสมจะช่วยให้ขบวนการผสมอาหารมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เครื่องผสมอาหารแบบถังนอน กำลังผลิต 3 - 4 ตัน/วัน

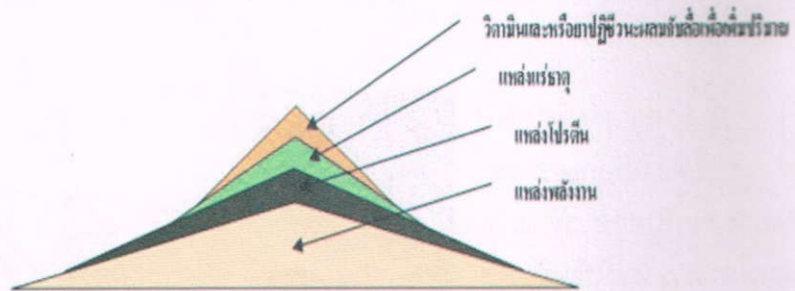
2. การผสมอาหารด้วยมือ เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อย และผสมอาหารสัตว์ในแต่ละวันไม่เกิน 100 - 200 กิโลกรัม นอกจากนี้ ยังเหมาะกับฟาร์มที่อยู่ห่างจากระบบไฟฟ้า โดยใช้พลั่วเป็นอุปกรณ์หลัก และใช้แรงงานจากคน จึงเหมาะสำหรับผู้เพิ่งเริ่มต้นเลี้ยงสัตว์ใหม่ ๆ สัตว์ที่เลี้ยงมีจำนวนน้อย

2.1 การชั่งวัตถุดิบ

อาหารสัตว์ ต้องเลือกเครื่องชั่งให้เหมาะสมกับอาหารที่จะใช้ ตามสูตรอาหาร หากใช้เครื่องชั่งขนาดใหญ่ ชั่งวัตถุดิบที่ใช้ปริมาณน้อย อาจทำให้ปริมาณคลาดเคลื่อนได้

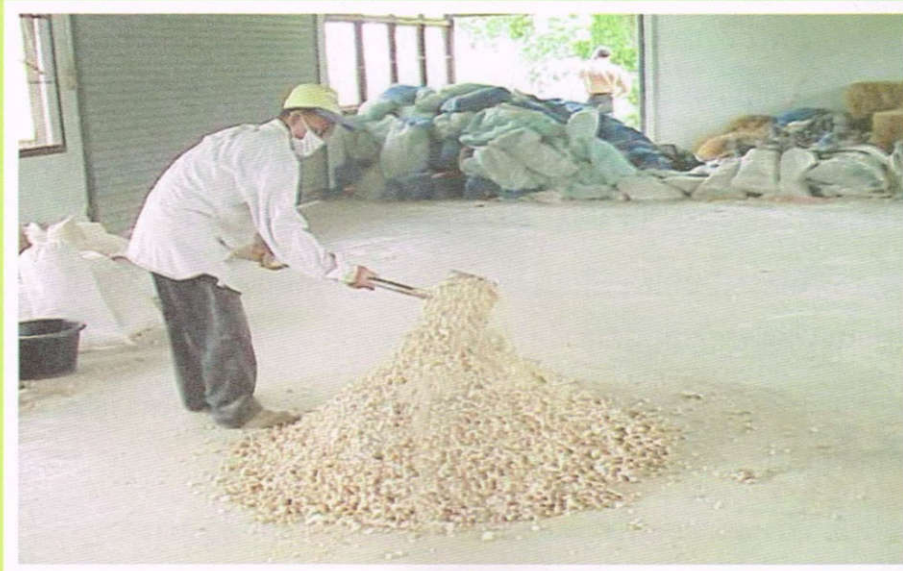

2.2 นำมาเทกองรวมกันให้เป็นชั้น ๆ

การกองชั้นวัตถุดิบอาหารสัตว์

2.3 ใช้พลั่วทยอยตักอาหารที่อยู่ในกองผสมให้เข้ากันและตั้งกองใหม่

2.4 เมื่อผสมให้วัตถุดิบเข้ากันดีแล้วบรรจุกระสอบหรือนำไปเลี้ยงสัตว์

ข้อปฏิบัติในการผสมอาหารด้วยมือ

1. ผู้ที่จะทำการผสมควรสวมหน้ากากปิดจมูก สวมหมวกกันฝุ่น เพื่อกันอันตรายจากฝุ่นละออง
2. บริเวณผสมอาหารต้องสะอาด และกว้างพอที่จะวางวัตถุดิบอาหารสัตว์ ได้ประมาณ 100 - 200 กิโลกรัมหรือมากกว่านั้น
3. ไม่ควรเป็นที่โล่ง เพื่อป้องกันแสงแดดและลมโกรก ถ้าเป็นที่โล่งให้ใช้ฉากกัน เพื่อป้องกันลมพัดเอาวิตามินสูญหาย
4. ไม่ควรให้น้ำมันหรือไขมันสัมผัสแร่ธาตุโดยตรง อาจทำให้แร่ธาตุบางชนิดเสื่อมได้
5. ควรผสมอาหารให้เป็นเนื้อเดียวกันโดยดูจากสีของอาหาร

แนวทางการให้อาหารไก่พื้นเมือง

อายุ(สัปดาห์)	น้ำหนักตัวเฉลี่ย (กรัม)	ปริมาณอาหารที่ กินเฉลี่ยต่อวัน (กรัม)	อัตราแลกเนื้อ (กก.)
1	49	7	0.86
2	76	11	1.46
3	115	21	2.18
4	185	30	2.45
5	250	32	2.46
6	370	33	2.48
7	443	38	2.50
8	363	55	2.56
9	676	50	2.62
10	872	55	2.75
11	901	57	2.79
12	1,146	64	2.80
13	1,248	66	2.97
14	1,386	69	3.21
15	1,490	73	3.46
16	1,689	80	3.50

ที่มา: กรมปศุสัตว์ (2545)

ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ

ต้นทุน		ปริมาณอาหาร
ราคาท้องตลาด	เกษตรกรทำเอง	
15 บาท/กิโลกรัม หรือ 470 บาท/กระสอบ	11 บาท/กิโลกรัม หรือ 330 บาท/กระสอบ	อาหารชั้นที่ใช้เลี้ยง ไก่พื้นเมือง (ช่วงอายุ 7-16 สัปดาห์) จะอยู่ที่ปริมาณ 4,256 กรัม/ตัว เกษตรกรจึงสามารถ ลดรายจ่ายไปได้ (4.25 กก. x 4 บาท) 17 บาท/ตัว
ลดต้นทุนได้ 4 บาท/กิโลกรัม หรือ 140 บาท/ กระสอบ		

สถานที่ติดต่อ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

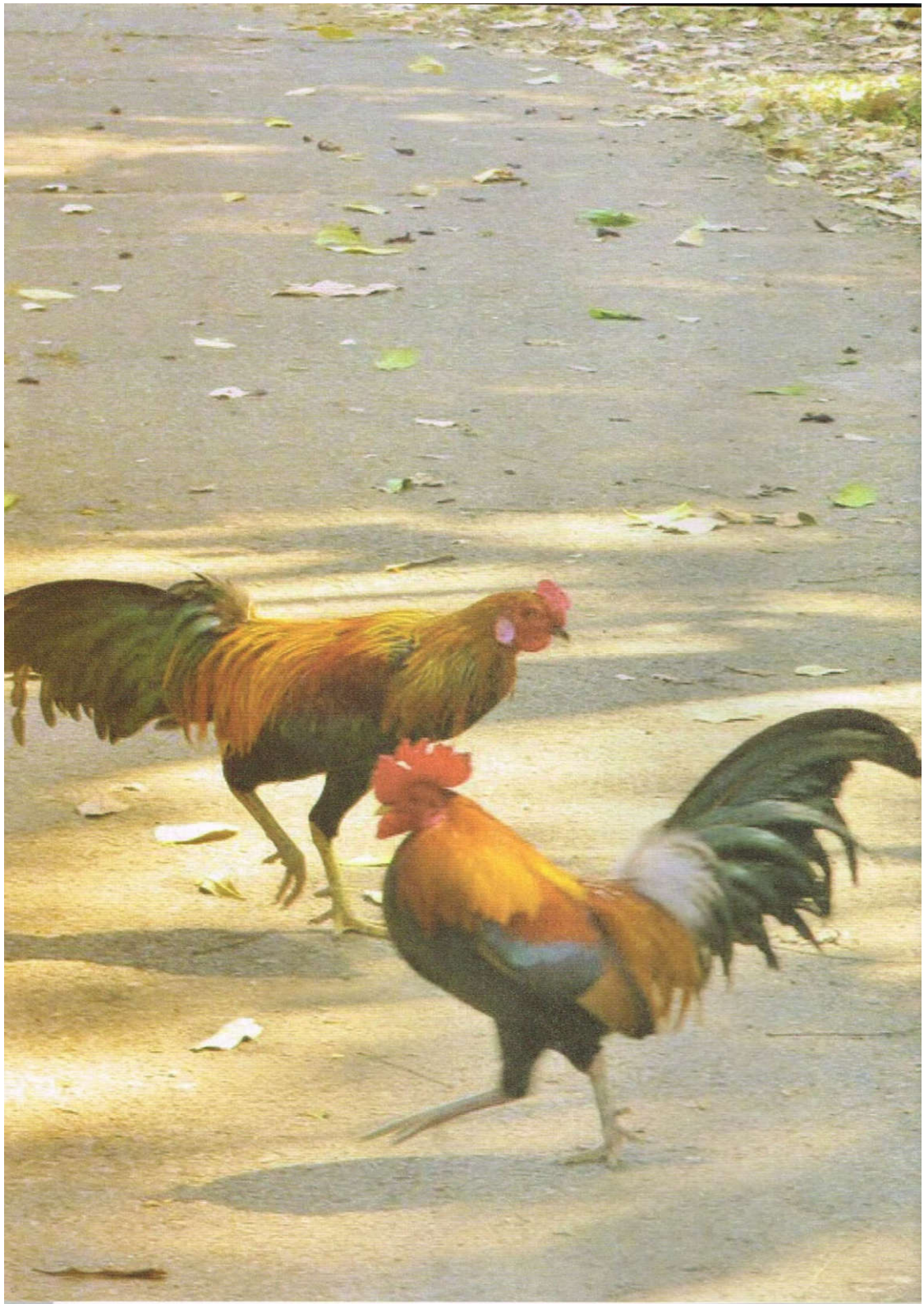
เลขที่ 95 หมู่ 6 ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส 96000

โทร. 073 - 631033 , 073 - 631038 โทรสาร 073 - 631034

E-mail : cpt_1@ladd.go.th

บรรณานุกรม

- พันทิพา พงษ์เพียจันทร์. 2538. หลักการให้อาหารสัตว์ เล่ม 2 หลักโภชนศาสตร์และการประยุกต์. ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 576 หน้า.
- มณฑล อ่อนโพธิ์เตี้ย และศักดิ์ดา ประจักษ์บุญเจษฎา. 2545. การใช้กากปาล์มน้ำมันจากโรงงานสกัดน้ำปาล์มขนาดเล็ก ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองเป็นอาหารเสริมเลี้ยงโคเนื้อ. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ พิกุลทอง 2 ทศวรรษ 8-9 สิงหาคม 2545. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส น. 149-158.
- วลีรัตน์ สุพรรณชาติ, ยูเรศ เรืองพานิช, เพ็ญประภา ราหุล และณัฐนิชา ฉายรัมย์. 2558. คุณภาพงานวิจัยด้านไก่ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์. 106 หน้า.
- สวัสดี ธรรมบุตร, ศิริพันธ์ โมราถบ, บุญศักดิ์ เกลียวกมลทัต และอัมพร ธรรมบุตร. 2545. คู่มือการเลี้ยงไก่พื้นเมือง. กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรกรและสหกรณ์. 47 หน้า.
- อุทัย คันโธ. 2529. อาหารและการผลิตอาหารเลี้ยงสุกรและสัตว์ปีก. ภาควิชาสัตวบาล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กำแพงแสน. 297 หน้า.

ที่ปรึกษา

นางสายหยุด เพ็ชรสุข
ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง ฯ

นายชาตรี จันทโรจวงศ์
ปศุสัตว์จังหวัดนราธิวาส

คณะผู้จัดทำ

นายจักรพงษ์ ขานโบ
นายแทน รังเสาร์

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตำบลสะลวงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส 96000

โทรศัพท์ 0-7363-1033 , 0-7363-1038

โทรสาร 0-7363-1034

E-mail : cpt_1@ldd.go.th

website : www.pikunthong.com

